

Het is 19 mei.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de standaard. Ik ben Alexander Lippenveld.

Het is weer volop de tijd van de communiefeesten.

Nu ja, volop. De cijfers van het kerkelijk rapport liegen er niet om.

Het aantal kinderen dat nog kiest voor het vormsel neemt jaar na jaar af.

Wie doet het wel nog en uit welke overweging is dat dan?

Welke tradities leven nog sterk en wat is de toekomst van het Christendom in België?

Wat betekent het voor jou dat je gezelligd wordt?

Om bij de Dichtere Berg in te gaan.

Om een groot bed te herkennen in zo'n land.

Dat Dichtere Berg ook zo te doen.

Ik doe mijn communie om naar kraak bij de kerk willen horen.

Om de traditie van mijn familie verder te zetten.

De communiefeesten zijn weer aan de gang.

Maar het aantal kinderen dat nog voor het vormsel kiest neemt jaar na jaar af.

Om dat te verklaren gingen we te raden bij Wim van de Wielen.

Socioloog, anthropoloog en docent theologie en religiewetenschappen aan de universiteit van Leuven.

De laatste communie die hij bij woonde was niet erg lang geleden.

De laatste keer was hij afgelopen weekend bij mijn petenkind, Oliver.

Die zijn vormsel deed, geen handwerpen.

Dat was een hele mooie viering.

Heel sfeervol, ook heel goed voorgegaan door een vormheer.

Ja, toch het publiek in de kerk.

Veel mensen die ook niet meer kerk gaan zijn.

Op een spitsvondig, grappige wijze.

Met alles wat er gebeurde betrok door grappjes te maken.

Bijvoorbeeld evangelie over de Emmaus-gangers.

Dan verspraken zij zich in Emmaus-gangsters.

Dat is eigenlijk een hele mooie viering.

Voor Van de Wielen, die zelf ook geloofig is, blijft de communie een belangrijk ritueel.

Ja, voor mij persoonlijk, als geloofige, vind ik dat wel belangrijk.

Ik zou het ook wel heel belangrijk vinden dat mijn kinderen dat ook doen.

Ik ga dat ook stimuleren, dat ze dat doen.

Het is ook een individuele keuze.

Maar ik wil ook dat die individuele keuze gegeven wordt.

En dat ze er ook veel kritisch over nadenken.

Dus ik ben ook een kind van mijn tijd.

Wat ze daar later mee doen, dat staat in geheel vrij.

Maar je wilt wel een zekere basis meegeven.

Volgens het jaarrapport van 2019 deden nog 39.200 kinderen hun vormsel.

In het laatste jaarrapport van 2022, dus drie jaar later,

waren dat er slechts nog 35.700.

Dat zijn er dus 3.500 minder.

Wat is daar de verklaring voor?

Er zijn, denk ik, twee grote verklaringen.

De eerste is een sociothemografische,

waarin je ziet door vergrijzing.

Dus de piramide is zeker hier gevlaan.

Die is een stuk ongekeerd gedraaid.

Het is een hele grote groep oudere mensen.

En dat is aan de andere kant.

Dat is die sociothemografisch kant.

Maar heb je ook meer een kwalitatieve benadering?

Secularisering is eigenlijk een tendens van

het minder gebonden zijn aan geloofsgemeenschappen,

waardoor ook die overdracht minder verloopt.

Niet enkel op kleinere schaal die van de geloofsgemeenschappen

is er secularisering te zien.

Maar dat gaat ook veel breder.

En dan zie je daardoor dat ook algemeen

bedoel je dat dat macrosecularisering,

dat is dan veel minder met geloof te maken.

Maar een andere manier van denken,

en meer rationeelder denken,

wetenschappelijk denken en ook individualisering,

komt daar ook zijn grote maatschappijen in.

Die in deze regio van de wereld is niet overal ter wereld.

Heel sterk zie doordringen.

En dat heeft dan ook gevolg op de manier waarop

dat mensen zich binden aan een geloofsgemeenschap.

We noemen dat een mezoalsicularisatie.

En het individu zelf gaat daar dan zelf in kiezen

al dan niet binnen de christelijke traditie

of binnen andere tradities die er zijn.

Bij het Lentefeest van de Vrijzinnig Humanistische Gemeenschap

is de ding daarom ook een bewuste keuze.

In die traditie willen we meegaan,

willen we mechanisch maken,

welke gradatie dan ook.

En dat is een vrijheid die toch verwonnen van iets doorsecularisaties.

Ik zie dat niet als iets negatief,

ik zie dat eigenlijk tegen de overigsel.

Dat is iets heel positief.

Collega Margot de Klerk woonde een kategezeles bij

in Sint-Catalijne-Waver bij Mechelen,

want er zijn natuurlijk nog altijd kinderen

die wel hun communie doen.

Passoor Karl Aps leert de communicanten over het Christendom om hen voor te bereiden op het vormsel.

Wie is dat?

De feest open door me aan te stellen.

Hallo, sorry, ik zat er.

Wie werd diegene die je gebeld had?

Inderdaad, die verwerkte, want het was standaard.

Ah ja, ja, ja, ja, ja.

Vrij ik wel woon op de spijt?

Ja, dat mag terug verbijven.

Dat was door u dat ze zo behafd zijn, he?

Ja.

Nee, dat is niet waar.

Ze zijn al te boven af.

Zorg eens.

Dus waarom noemen wij Christendom?

Allemaal wij gezalverden zijn.

Christenden betekent de gezalverdemd.

Dus hoe wild vang je het heerlijk vormsel?

Door haaltoplegging en salving.

Als je je eerder maar gezalverd bent

bij je doopsel en je vormsel,

dan ben je volwaardelijk Christend.

Enemaal Christend.

We vroegen aan theoloog Wim van de Wielen

waarom mensen dan wel nog voor het vormsel kiezen.

Het blijft sowieso een mijlpaal

en dat is ook het mooie anthropologisch,

is dat je verschillende mijlpalen hebt

in verschillende culturen, in verschillende levensbeschouwingen

en die hebben elk ook zo van die initiatie rituelen

in die romskatholiek kerkes en initiatie sacrament.

Er zijn verschillende redenen die daarachter kunnen liggen

in geloofst overtuig.

Er zijn inderdaad nog kerk handen, kerkbedrokken mensen

die dat eigenlijk natuurlijk vinden

om die verschillende sacramenten,

die initiatie rituelen eigenlijk door te geven aan hun kinderen.

Maar je hebt ook mensen die dat uit traditie doen,

los van het feit dat ze al dat niet kerk handen of kerkbedrokken zijn,

maar dat ook belangrijk vinden

om die overgang van ja, kind,

bij een vormsel dat toch naar jong volwassenen

toch te vieren en dat een plaats te geven.

En dan heb je mensen die gewoon overgangsrитуeel interessant vinden en daar dan ook op voorgaan voor de vorm van het vormsel.

Jason verslond al op jonge leeftijd de kinderbijbel.

Zijn andere boeken waren uitgelezen en hij hield van de verhalen.

Hij koos dan ook zelf heel bewust voor zijn vormsel.

Samen met zijn mama Kathrin en onze reporter Margot herbeleefde hij de dag.

Hallo.

Hallo.

Hallo, ik ben Jason.

Ik ben twaalf jaar en ik kom uit Hoven.

En je hebt de vormsel gedaan?

Ja, 29 april 2023.

Dat is wel een leuke wiering.

Eerst moest je dan tussen door altijd een liedje zien waarvoor we elke woensdag dan een keer moesten gaan om dan te oefenen.

En daarna kregen we zo de...

Dat vertelt niet nog zo.

Allemaal dingen die ook zo bij een gewone wiering worden verteld.

En daarna gaf die de zegening van het vormsel.

En dan moest je iemand je meter of meter of gewoon iemand die je goed kent.

Die moest je hand dan op je schouder leggen.

En daar wat noemde je naar voren.

En dan gaf de priester u de zegening van het vormsel.

En dit is een heilige olie.

Een keer ashap je hoofd.

Vond je dat een leuk moment?

Ja, toch wel.

En heb je zelf ook iets voorgelezen of zo?

Nee, maar wel een andere mis voor het vormsel.

Die ervoor was, daar heb ik ook iets voorgelezen.

Zo van, Jason zal ons altijd helpen en begeleiden en zo.

We zitten ons in voor de armen en zo.

Hoe had je er eigenlijk voor gekozen dat je echte vormsel houdt?

Ja, door de gods in de slessen.

In de klas vond ik wel altijd interessant en leuk.

En ja, ook gewoon omdat...

Als je neervalt kan je altijd terug bij je geloof komen.

En dan, ja, het is wel handig.

Je hebt het niet alleen voor het feestje.

Nee.

Ik heb het gedaan, maar het is interessant.

Maar als je er niet in gelooft moet je het zeker niet doen.

En waren er veel mensen hier?

Of was die vormsel weer aan?

Meer dan zelfs.

Toch wel.

Maar in andere kassen van andere scholen,
waren er wel minder.

Maar dat is misschien omdat je op een christelijke school zit.

Ja.

Dus ik mag het kiezen.

En ja, ik heb er voor je gekozen om dat wel te doen.

Het was zeker zijn keuze, maar we waren allemaal heel blij
dat het zelfde koos als de zussen.

Ik ben Katrin.

Ik heb trouwens drie dochters in de zoon.

Inderdaad, het opgenomen worden in de christelijke gemeenschap.

Nog is uw dooploften zelf uitspreken.

Ze zijn u 12, dus ze beseffen toch wel meer
wat er van hen verlengt wordt.

Dus op weg naar volwassenheid.

Ziet hem knikken.

Wat betekende dat voor jou, het vormsel?

Ik denk echt zo in de gemeenschap horen van de Christendom.

Echt smoker.

Toetreden tot die gemeenschap.

Je hebt nu het gevoel dat je meer tot die gemeenschap hoort?

Ja.

Heb je dat idee dat je nog verder eens mee gaat doen?

Nee, elk niet.

Maar ik ga wel nog wel naar de kerk blijven gaan in zo'n later.

Misschien niet elke week, maar toch wel soms.

Ga je nu naar de kerk?

Niet zo heel vaak, maar bij Pasen met Kerschmis en zo wel altijd.

Ja, bij de belangrijkste.

Vind je het daar ook heel belangrijk, zo'n christelijke traditie erachter?

De traditie, misschien iets minder, maar vooral het geloof.

Jezus, die dingen die jij zei, die waren allemaal wel belangrijk.

Dus ja, ik vind dat wel belangrijker als de hostie nemen en zo.

Ja, dat is eigenlijk zo dat de boodschap van Jezus staat eigenlijk helemaal achter.

Ja.

De verhalen van Jezus en God, had je die dan in de godsdienstles eigenlijk vooral gehoord?

Of vooral in de katecheses?

In de katecheses hebben we niet zoveel gelezen, maar in de godsdienstles elke week, twee keer
denk ik,

dan leden we die verhalen wel normaal.

Bij Jezus is een keer heel kwaad, zoals je hoorde op een markt.

Omdat het zo een beeld heeft geschapen van Jezus is zo heel goed en je hoort nooit kwaad en zo.
Maar dan zijn ze wel een keer kwaad geworden en zo.
En als het de list was dan zo van niemand is perfect.
Communicant Jason en mama Kathrin lijken goed op de hoogte van de betekenis van het vormsel.
Maar kennen veel mensen het christelijke idee achter dat vormsel wel.
Je hoort opnieuw Wim van de Wielen.
Dat denk ik niet.
Maar dat is natuurlijk ook waar die katechesen op belangrijk in is.
Die voorbereiding dat dat niet zomaar iets is van alleen het feest.
Je schrijft je in, je komt dan in de kerk en het is uitgevoerd.
Nee, men probeert ook mensen daarop voor te bereiden.
En niet alleen de kinderen zelf, maar ook de ouders door hen ook te betrekken.
Al langer op voorhand bij bijvoorbeeld startvieringen.
In de katecheses legt de pastoor duidelijk uit.
Dat is ook niet zomaar een lente feest.
Dat wordt ook liefst ingebet in een bepaalde idee.
Die natuurlijk anders zijn.
In de Romskatholieke Kerk, maar ook in andere religies.
Waarom daar nu echt te zeggen dat dat algemene kennis is vandaag,
dat betwijfel ligt in eerste.
In de katecheses legt de pastoor duidelijk uit.
Wij zijn getocht, maar we hebben de heilige geest nog niet echt ontvangen.
En daarom zullen jullie door handoplegging en salving
de heilige geest ontvangen.
Het vormsel met die olie, dat gaat er in en dat gaat er nooit meer uit.
Dat gaat er diep in.
De heilige geest is nog niet echt ontvangen.
Dat gaat er diep in.
De heilige geest komt bij u
en je kunt niet meer zeggen dat je dat niet gehaald hebt.
Dat kun je nooit zeggen.
Of ik weet dat dat af of zo, dat gaat niet.
De heilige geest komt nu bij u wonen.
Er is rotsgoede geest.
Je bent er alleen.
Ja, je bent eigenlijk niet alleen.
Rotsgoede geest gaat meebeslissen in wat is kwaad, wat is goed.
Die gaat u helpen.
Of de heilige geest gaat u troosten als het moeilijk is.
Volgens het kerkrapportse schoten ondopeningen
de lucht in van duizend naar vijfduizend
toen de paus verklaarde dat homophilie een zonde is.
Volgens Wim van de Wielen zien we die trend wel vaker.
Ja, ik denk dat

zeker vanuit de moraal bekeken
dat als daar zoals hier bijvoorbeeld het homo huwelijk,
het seksuele moraal
elke keer dat ik in het nieuws komt
uit het seksuele misbruik in de kerk
dat mensen zeggen van
kijk, daar wil ik echt niet meer mee betrokken zijn.
Ik ben ooit gedopt.
Dat is een keuze van mijn ouders geweest.
Ja, ik wil daar niet meer vereerd zelfd zijn.
Dus ik denk dat dat sowieso, dat er zeker evenementen zijn.
Ja, die stijging van die vijfduizend
was natuurlijk ook een zeer frappant moment
waarin de paus een verklaring doet.
En je ziet natuurlijk ook,
het is altijd interessant
om te kijken wat er daarachter zit,
waarom dat ineens heel hard stijgt,
wat je moet wel wat moeite doen
om je te laten ontdopen.
Dat is een administratieve act
waarin je naar een bizdom schrijft
van de plaats waar je geblolt bent.
Je moet er een brief oorschrijven
en je moet ook een bevestiging vragen.
Ja, dat was ook wat geholpen.
In dit geval dacht ik de jong VLD
die dat stimuleerde om dat dan te doen
met dan inderdaad die informatie van
hoe men het moest doen op de website zitten
dat ook over getwist heeft in social media.
Of dat er nu heel veel uitschrijvingen zijn.
Ik denk altijd dat er zulke effecten zoelen zijn
en dat mensen daar dan over de streep getrokken worden.
Maar in dit geval, dat was toch wel een heel frappant moment
dat het toch ook wel je faciliteert
door een politieke organisatie om dat te doen.
Christendom is een minder vaste waarde binnen het.
Christelijke Vlaanderen de laatste jaren.
Maar leven die tradities nog sterk?
Ja, die tradities nemen enigszins af.
Dus ik denk ook dat dat ook een gevolg van de secularisering
op microschaal of op het schaal van het individu
heeft dat ook te betekenen

dat dat met minder kerk gaand kerk betrokken is.
Ook de invloed van geloofsgemeenschappen
is veel minder op het individu
en dat maakt natuurlijk dat die tradities ook veel minder
overgeleverd worden van nature.
Niet binnen de gemeenschap, maar ook niet van individu
op binnen een gezin bijvoorbeeld van ouders op kind.
Het is ook zo niet evident niet meer van grootouders op kind
en 11 op klein kind.
Want ook die grootouders van vandaag van de populatie, 12 jaren,
dat zijn ook babyboegers vandaag
die ook zich ontvochten,
die ook een ander idee over kerk zijn.
Dus je ziet ook daar, ik verwacht,
dat die traditie die zal nooit verdwijnen.
Tot slot, wat kan de katholieke kerk doen
om het Christendom opnieuw aantrekkelijker te maken?
Dingen aan mensen en zeker jongeren van vandaag,
jonge ouders van vandaag,
dat zijn kwaliteitszoekers.
Mensen zoeken op kwaliteit.
Ze zoeken authenticiteit en kwaliteit.
En ik denk dat dat ook iets is
dat mensen beter raken daaruit.
En het katholieke christelijke verhaal is heel sterk.
De christelijke traditie heeft iets te vertellen
over initiatie ritueel,
net zoals andere tradities daar ook hebben.
Maar als je dat kan brengen,
niet op maat gebracht,
maar toch wel rekening houden
met wat mensen vandaag belangrijk vinden,
ja, dan denk ik dat dat nooit zal verdwijnen.
Dit was vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.
Bedankt voor het luisteren.
Op Spotify, Apple Podcast of
Eenderwijk, ander podcastplatform.
In onze gratis FDS podcast
kan je niet alleen ons werk beluisteren,
maar ook de beste podcasttips terugvinden.
Alle credits van de podcast die je net hoorde,
vind je op standaard.be,
Schijne Streep Podcast.
Reageren kan via podcaststandaard.be.

[Transcript] DS Vandaag / Het vormsel is in Vlaanderen nog lang niet dood

TV GELDERLAND 2020